

УДК 378.147

ВИДЕОНУН АЗЫРКЫ ОКУТУУ ЖАРАЯНЫНДА КОЛДОНУЛУШУ ЖАНА КЕҢИРИ ТАРКАЛГАН СТАНДАРТТАРЫ

Шаилдаева Айгул, магистрант

Aygul.shaildaeva@mail.ru

Кудуев Алтынбек Жалилбекович, т.и.к., доцент,

altynbek_kuduev@mail.ru

Сулайманов Адылбек Абдиллаевич, ага окутуучу

adylsa70@list.ru

Ош мамлекеттик университети

Ош, Кыргызстан

Аннотация: Учурда кандай коомдо болбосун окутуунун заманбап, эң натыйжалуу усулдарын издөө, колдонуу, сунуштоо актуалдуу багыт катары каралууда. Албетте, башка тармактардагыдай эле карама-каршы ойлор, сунуштар бар. Бул макалада жалпы коом кайсыл бир деңгээлде видео маалыматтардын “курчоосунда” калдык деген оюна каршы дагы жаңы видео маалыматтарды даярдоо, таркатуу багытында сөз болот. Эгерде, даяр видеомаалыматтарды окутуу жараянында пайдаланууда өтө кылдат болсок, зарыл учурларда өзүбүз видеосабактарды жаздырсак же жазылгандарды оңдоп пайдалансак, сабакты баштан-аяк видео көрүү менен өткөрүп жибербесек, анда, алгылыктуу натыйжаларга жетүүгө болот деген көз карашты айткыбыз келди. Албетте, ар бир мугалимдин иш тажрыйбасынан, педагогика, психология илимдериндеги негизги багыттамаларды канчалык деңгээлде колдоно алуусунан бардык жараян толук көз каранды. Интернет айдыгында каалагандай видео ар бир колдонуучу үчүн жеткиликтүү болуп турган учурда окуучуларды кыска видеоролик менен “таң калтыруу” мүмкүнбү деген суроого ар тараптан жооп берүүгө далалат кылдык.

Түйүндүү сөздөр: видеооңдоо, видеохостинг, портал, сайт, тиркеме, видеосабак, Youtube.

ПРИМЕНЕНИЕ ВИДЕО В СОВРЕМЕННОМ УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ И РАСПРОСТРАНЕННЫЕ СТАНДАРТЫ

Шаилдаева Айгул магистр

Aygul.shaildaeva@mail.ru

Кудуев Алтынбек Жалилбекович к.т.н., доцент

altynbek_kuduev@mail.ru

Сулайманов Адылбек Абдиллаевич старший преподаватель

adylsa70@list.ru

Ошский государственный университет

Ош, Кыргызстан

Аннотация: В настоящее время в любом обществе как актуальное направление рассматриваются самые современные, самые результативные методы обучения и их применение. Конечно, как и в других отраслях бывают и противоречия и предложения. В обществе бытует мнение типа мы и так находимся “в плену” видеоматериалов. Но, несмотря на эти высказывания, мы в этой статье предлагаем рассмотреть создание и распространение новых видеоматериалов. Мы хотим высказать мнение, что можем получить хорошие результаты только тогда, когда будем проводить уроки не просто просмотром готового материала от начала до конца урока, а если мы при использовании готовых видеоматериалов будем очень бдительны, при необходимости сами будем записывать видеоуроки или монтировать готовые. Конечно, весь процесс зависит, во-первых, от опыта учителя, во-вторых, от уровня применения основных направлений наук, как педагогика и психология. Мы старались дать ответ на вопрос можно ли “удивить” учащихся созданием коротких видеороликов, когда в сети Интернет и так доступно любое видео для всех пользователей.

Ключевые слова: видеомонтаж, видеохостинг, портал, сайт, приложение, видеоурок, Youtube.

THE USE OF VIDEO IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS AND COMMON STANDARDS

Shaildaeva Aigul master – student

Aygul.shaildaeva@mail.ru

Kuduev Altynbek Zhalilbekovich, Candidate of Technical Sciences, docent,

altynbek_kuduev@mail.ru

Sulaimanov Adylbek Abdillaevich, senior lecturer

adylsa70@list.ru

Osh State University

Osh, Kyrgyzstan

Abstract: Currently, in any society, the most modern, most effective teaching methods and their application are considered as an actual direction. Of course, as in other industries, there are contradictions and proposals. There is an opinion in society like we are already “captured” by video materials. But, despite these statements, in this article we propose to consider the creation and distribution of new video materials. We want to express the opinion that we can get good results only when we conduct lessons not just by watching the finished material from the beginning to the end of the lesson, but if we are very vigilant when using ready-made video materials, if necessary, we will record video lessons or edit the finished ones. Of course, the whole process depends, firstly, on the experience of the teacher, and secondly, on the level of application of the main areas of science, like pedagogy and psychology. We tried to answer the question of whether it is possible to “surprise” students by creating short videos, when any video is already available on the Internet for all users.

Keywords: video editing, video hosting, portal, site, application, video tutorial, youtube.

Киришүү. Азыркы мезгилде билим берүүнүн бардык баскычтарында билим алуучунун сабакка, китеп окууга болгон кызыгуусун арттыруу машакаттуу маселелерден болуп калды. Мектепке чейинки мекемелердин жана башталгыч класстын тарбиялануучуларында жаңы нерселерди өздөштүрүүгө болгон ынтызарлык, кызыгуу, аракет жакшыраактай сезилет. Жогорку класстын окуучулары менен жогорку окуу жайынын студенттеринде кандайдыр “артыкбаш жүк” бар сыяктуу. Бул жерде билим алуучунун жаш курагына, социалдык абалына, үй-бүлөдө берилип жаткан таалим-тарбиясына, чөйрөсүнө, экинчи тараптан билим берүүчүлөрдүн педагогикалык-психологиялык дараметине, илимий тажрыйбалардан алынган усулдарга, билим берүү баскычтарындагы берилүүчү маалыматтардын ырааттуулугуна комплекстүү талдоо жүргүзүү керек болот.

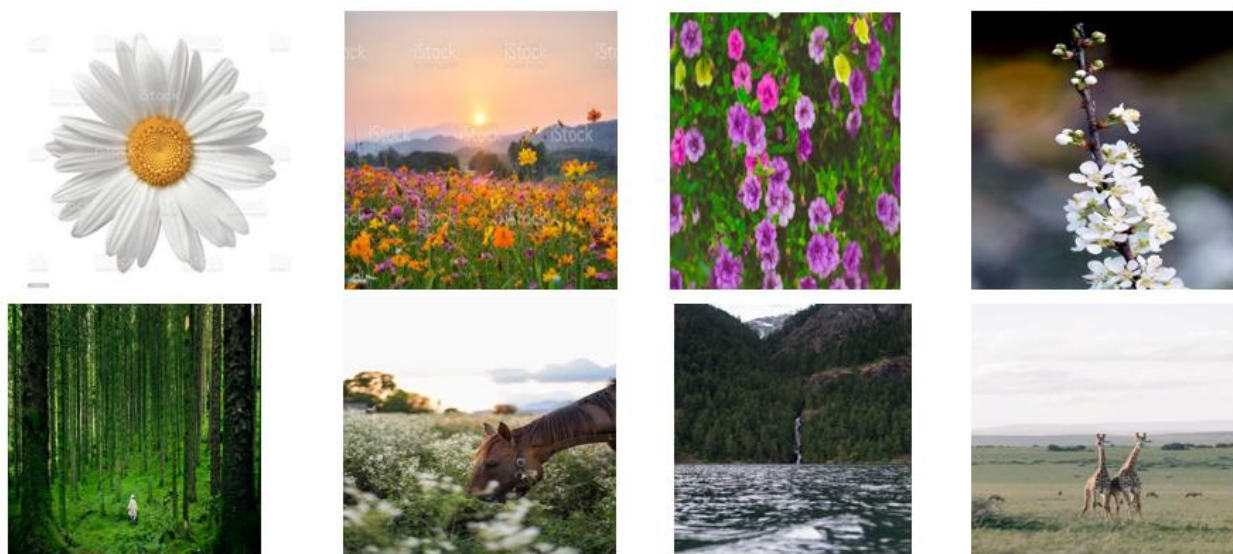
Жыйынтыктар жана талкуулар. Азыркы техниканын, технологиянын, санариптештирүүнүн доорунда күнүмдүк кабыл алып жаткан маалыматтардын арасында видео материалдардын орду чоң. Интернет тармактарындагы маалыматтарга таянсак, 2022-жылда кээ бир видеохостингдерге минутасына 500 сааттык ар түрдүү видеолор жайгаштырылып турган. Youtube платформасына минутасына 694 сааттык видео материалдары жайгаштырылып, аларды 2,5 миллиард адам дайыма көрүү менен алектенишкен. Американын балдар үчүн арналган Cosomelon Youtube каналы 136 миллиард көрүү жыйнай алган жана 283 миллион киреше тапкан. Мындай маалыматтарды өтө көп келтирүүгө болот. Баса белгилеп айткыбыз келген нерсе- учурда видео маалыматтар бардык курактагы, абалдагы адамдар алектенген нерсеге айланды. Эгерде жалпы адамзат видеомаалыматтардан башы бошбой жатса, кантип окутууда, билим берүүдө кайрадан аларды сунуш кылабыз?

Психология илиминдеги теорияларга таянсак, адам баласы маалыматты кабыл алып жатканда канчалык кунт коюп көңүл бурса, жугумдуулугу ошончолук жогору болот. Ал эми көңүл буруунун деңгээли адамдын сезүү түйүндөрүнүн жараянга канчалык көп катышканына жараша болот. Видеону көрүп жаткан адамда угуу, көрүү, сезүү түйүндөрү биргеликте жана чоң кунт коюу менен аракетке келет. Жыйынтыктап айтканда, видеодо адамдын көңүлүн өзүнө толук тартуу касиети бар. Билим берүүдө ушул жагдайды ийкемдүү пайдалана алсак, анда оң натыйжаларга жетишүүгө болот.

Видеомаалыматтардын билим берүү баскычтарында колдонулуусу

Мектеп жашына чейинки балдарды тарбиялоодо чакан видеороликтердин, окутуучу, үйрөтүүчү видеолордун орду чоң. Алар аркылуу балдардын эстетикалык, таанып-билүүчүлүк, өз алдынча ишмердүүлүк жөндөмдүүлүктөрүн өркүндөтүүгө, калыптандырууга жетишүүгө болот. Демек, маалыматтык технологиялар каражаттарын, программаларды, техникалык каражаттарды азыркы билим берүү тармагында айкалыштыра пайдалана билүү жакшы натыйжа берет.

Жеткинчектерди тарбиялоодо жаратылыш боюнча, жаныбарлар тууралуу, тоолор, суулар, гүлдөр тартылган чакан видеолорду колдонуу алардын кызыгуусун арттырат. Бул үчүн даяр миңдеген видеоматериалдарды камтыган сайттар бар, мисалы, <https://www.pexels.com/ru-ru/video> дареги менен издесеңиз көз жоосун алган укмуш чакан видеолордун топтомун көрөсүз. Тоолор, суулар, куштар, гүлдөр, токойлор, асман, жаз, жай, күн, жамгыр деген сыяктуу топтомдор сунушталат. Мындагы сүрөттөр менен чакан видеолор жеткинчектер, башталгыч класстын окуучулары үчүн ар тараптуу ылайык келет.

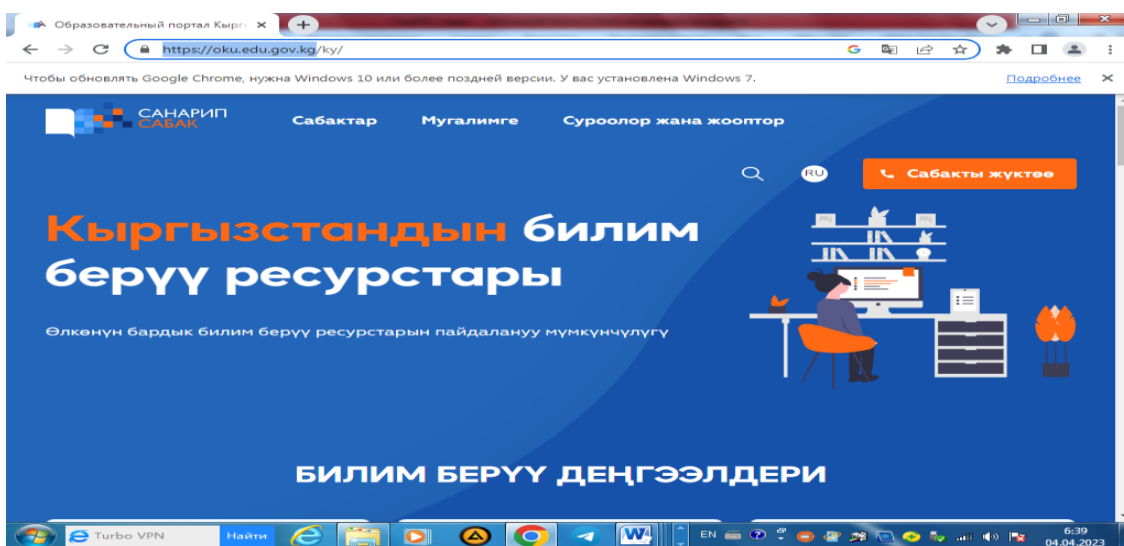
1-сүрөт. Жеткинчектер үчүн чакан сүрөттөр

1-сүрөттө берилгендей кооз сүрөттөрдү, видеолорду компьютердин экранынан же электрондук доскадан көрсөткөндө, айрыкча мектеп жашына чейинки жана башталгыч класстагы чөйрөгө жакшы коошо албай жаткан, шок, чыр балдардын да көңүлүн өзүнө тартат. Мугалимдердин жазалап коюу, тыйып коюу, үн көтөрө бакырып алуу сыяктуу “усулдарына” караганда бул нерселер өтө оң натыйжага алып барат. Орто мектептерде билим берүү багытына кайрылсак, адам баласынын дене түзүлүшү жагынан, акыл-эс көрөңгөсү

тарабынан, психикалык өсүп-өнүгүү, жетилүү, өзгөрүү жагынан алганда, бардык баскычтарды мектеп окуучусу курагында басып өтөт. Демек, орто мектепте билим берүүнүн психологиялык, педагогикалык диапозону канчалык чоң болуусу керек дегенди туюндурат. Андыктан, азыркы санариптештирүү доорунда ар бир мугалим заманбап техникаларды, технологияларды сабак берүүдө мыкты колдоно билүүсү кажет болот. А бирок эң башкы нерсе – даяр видеоматериалдарды сабакта пайдаланууда педагогика жана психология илимдеринин негизги багыттамаларына таянуу менен иш алып баруу керек. Тактап айтканда, колдонулган видеоматериалдар сунушталып жатканда окуучулардын жаш курагы, психологиялык абалдары, кругозору, социалдык абалдары дегендей ар тараптан кылдат тандалуусу керек. Билим берүү мекемесинин кайсыл баскычында тарбияланып жатканына карабастан, дээрлик ар бир окуучу интернет тармагын колдонот деп айтсак болот. Бирок, ар бир интернет колдонуучу эле сунушталып жаткан видео материалды иргей албайт-бул эң чоң көйгөй. Андыктан, ата-энелер, жалпы коомчулук мугалимдер менен биргеликте тыгыз иш алып барганда бул багытта оң тарапка өсүп-өнүгүү болот. Ар бир мугалим өзүнүн окуучуларын ар тараптан башкаларга караганда жакшыраак билет, демек, сабак берген мугалим өзү видеосабак даярдаса ошол мугалимдин окуучулары үчүн бул эң жеткиликтүү, жугумдуу маалымат болот.

Албетте, дээрлик бардык темалар боюнча интернет айдыңынан даяр видеосабактарды табууга болот. Мисалы, <https://oku.edu.gov.kg/> дарегине кайрылсак, Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлигинин орто мектептерде окутулуучу сабактар боюнча кыргыз, орус, өзбек тилдеринде дээрлик бардык темалар боюнча видеосабактар порталына киребиз, бул абал 2-сүрөттө чагылдырылып турат. Бул жерде окутуу тили боюнча, сабактардын аттары боюнча, класстары боюнча тандоо мүмкүнчүлүктөрү камтылган. Ошондой эле мектепке чейинки билим берүүгө, башталгыч класс окуучулары үчүн, жогорку класстар үчүн деп тандоо жасоого мүмкүнчүлүктөр каралган, ал 3-сүрөттө көрсөтүлүп турат. Интернет тармагы биздин мамлекетте жакшы жолго коюлгандыгын эске алсак, бул видеоматериалдар бизге жеткиликтүү деп айтсак болот.

Жогоруда баяндалган маалыматтарга таянып, ар бир сабакты интернет тармагынан алынган даяр видео материал менен толтуруп, окутуунун “эң ыңгайлуу” усулун таап алдык деп айтуу туура эмес болот.

2-сүрөт. Кыргызстандын билим берүү ресурстарынын негизги сайты

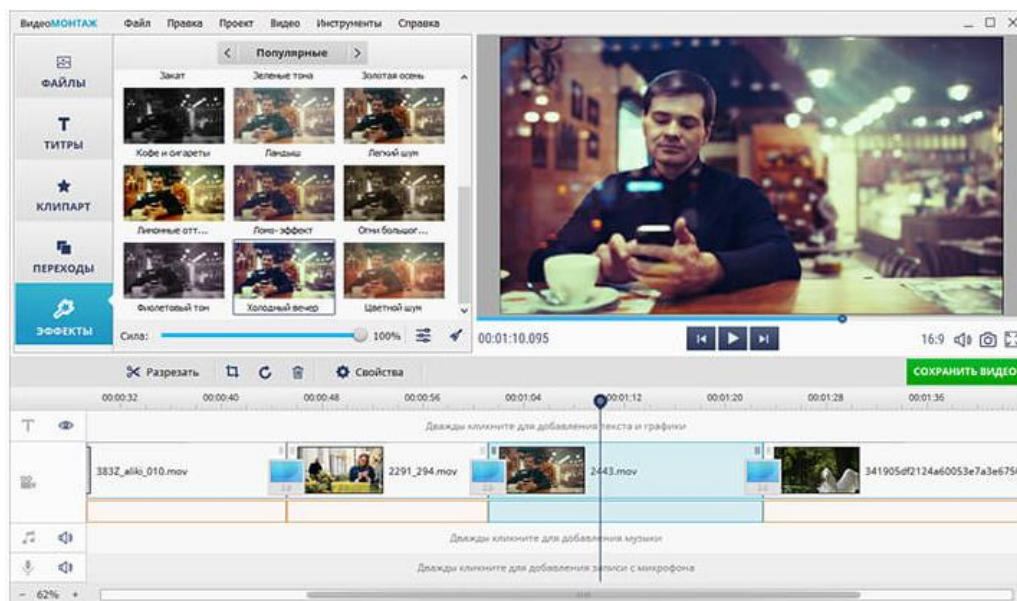

3-сүрөт. Санарип сабак үчүн кыска видеолор

Ар бир сабак баштан-аяк видео көрүү менен өтүп калса, бул эң начар окутуу жолу болуп калат. Видеосабак бир сабактын белгилүү бир бөлүгү гана болгону талапка ылайык болот. Ал эми ар бир сабакта мугалим өзү жаздырган же өзү оңдогон видеороликтин пайдаланса, максатка ылайыктуу болот.

Ушул максатта видеосабактарды даярдоодо чоң жардам берүүчү көптөгөн программалардын ичинен бирөөсү- ВидеоМонтаж программасы тууралуу кыскача маалыма берели. Программа негизинен сатылуучу каражаттардын катарына кирет, ошентсе да, белгилүү мөөнөткө чейин шарттуу бекер иштетилүүчү версияларын табууга болот. Акыркы жылдардагы видео менен иш алып баруучу программалардын ичинен “Эң мыкты 10дук”

тизмегине кирген тиркеме. Тиркеменин аталышынан байкалып тургандай ал орус тилдүү интерфейсте иш алып барат.

4-сүрөт. Тиркеменин негизги бети

Тиркеменин негизги бети 4-сүрөттөгүдөй көрүнүштө болот. Орус тилиндеги менюнун болуусу жана сол жак терезедеги сунушталуучу аракеттер, төмөн жактагы видеолордун жайгашуу сызыгы, ар бир бөлүктүн аткарылуу узактыгы – ушулардын баары ВидеоМонтаж тиркемесин колдонууда өтө жөнөкөй, боолголоп баарын таап алса, билип алса боло тургандай абалга жеткирген. Терезенин жогорку оң бөлүгүндө ачылган видео кадимкидей ойнотулуу режиминде ачылат. Видеонун жалпы узактыгы жана азыр канчанчы минутада жүрүп бараткандыгы тууралуу абалдар сабында маалымат берилип турат. Эң жөнөкөй тиркемелердегидей стандарт менюсу бар. Каалаган видеону чакырып, аспаптар менен аракет жасап, дароо керектүү форматта сактап, аны дароо эле көрүп алууга да болот.

Тиркеменин авторлору баса белгилеп жүрүшкөн артыкчылыктарынын бири - видеодогу фонду алмаштырып коюу мүмкүнчүлүгү бар. Дайыма айтылып келе жаткан артыкчылыктары:

- колдонуучуга сунушталган өтө жөнөкөй интерфейс;
- бардык видеоформаттарды колдоого ала алуусу;
- ички даяр видеоэффекттер жана кадрдык өтүүлөр;
- даярдалган видеону DVD дискке жазып бере алуусу;
- Full HD стандартындагы видеону түзө алуусу;

- видеонун сапатын автоматтык түрдө жакшырта алуусу;
- конфигурациясы начар компьютерде да иштей берүүсү;
- Windows ОС нын бардык версиялары менен шайкеш иштей алуусу;
- даяр болгон видеону YouTube платформасына жайгаштыра алуусу.

Видео түзүүдө эң зарыл болгон төмөнкүдөй амалдарды түшүнүктүү жол менен ишке ашырат:

- видеонун керектүү бөлүгүн кесип алуу;
- кадрларды иретөө;
- видеодогу түстөрдү оңдоо;
- видеого даяр ички чыпкаларды жайгаштыруу;
- даяр сүрөттөлүштөрдү кошуу;
- кадрдык өтүүлөрдү уюштуруу;
- библиотекадан даяр музыканы кошуу;
- Full HD роликти иштеп чыгуу;
- видеону башка форматка өткөрүү;
- титр баракчаларын жайгаштыруу.

Корутунду. Жогоруда айтылгандардын баарын эске алып, төмөнкүдөй жыйынтыкты айтсак болот: азыркы мезгилде бардык багыттагы видеоматериалдар ар бир интернет колдонуучуга жеткиликтүү. Бирок, билим алуунун кайсыл баскычында бараткан биздин жаран болбосун, ошол видеолорду туура багытта пайдалана алат деген ойдон алыспыз. Видеолордун саны эсепсиз экендигине карабастан, бала бакчалардын, орто мектептердин, жогорку окуу жайларынын билим алуучуларына арналган атайын сайттар, порталдар бар экендигине, аларда дээрлик ар бир тема боюнча видеосабактарды, видеоматериалдарды табуу мүмкүн экендигине карабастан, кээде өзүбүз жаңы видео жазганыбыз же бар видеолорду оңдоп-түзөп сабак өтүүдө колдонгонубуз жакшы натыйжага жеткирет. Анткени, даяр видеодо кээде “аша чапкан” жери болсо, кээде биз берейин деген ойду толук чагылдыра албай калуусу ыктымал. Видео бардык курактагы адамдарды өзүнө тез тарта ала тургандыгын эске алып, тажрыйбага, салт, адаттарга, илимий негиздемелерге таянып, окуучулардын жаш курак өзгөчөлүктөрүн эске алып, ыгы менен пайдалансак, мындай усул сөзсүз жакшы натыйжа берет деп айтмакчыбыз.

Адабияттар

1. Крапивенко А. В. Технологии мультимедиа и восприятие ощущений: учебное пособие. — Москва: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. — 272 с.
2. Видеообучение [Электронный ресурс] // Википедия: свободная энциклопедия. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Видеообучение> (Дата обращения: 14.01.2017).
3. Сайт Khan Academy [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.khanacademy.org/>.
4. Лавров В.А. Тестирование программных продуктов с использованием технологии FlashBack // Материалы VIII Всеросс. научн.-практ. конф. «Научное творчество молодежи». Томск: Изд-во Том. ун-та, 2004. 4.1. С. 46–47. 4.
5. Valeri Lavrov. Screen recording system for the windows desktop // 8th Korea–Russia international symposium on science and technology. PROCEEDINGS. KORUS. 2004. Vol. 1. P. 107–109.
6. Лавров В.А. Векторно-растровый формат хранения видеоизображений // Обработка данных и управление в сложных системах. Вып. 6. Томск: Изд-во Том. ун-та, 2004. С. 106–117.
7. Один человек, один компьютер, миллионы учеников: как Академия Хана меняет образование [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.forbes.ru/tehn/intemet-i-telekommunikatsii/219529-odin-che-lovek-odin-kompyuter-milliony-uchenikov-kak-akadem>.
8. Чалиев А.А. Видеоурок как перспективная информационная технология обучения в вузах [Электронный ресурс] // Современные проблемы науки и образования. - 2014. - № 5. Режим доступа: www.science-education.ru/ 119-15233.